Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean toimintasuunnitelma 2014–2017

VALOKUVA: PÄL ESPEN OLSEN

VALOKUVA: SIGNELENTS

Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean toimintasuunnitelma 2014–2017

Johdanto	5
Toimintasuunnitelman tarkoitus ja rakenne	7
Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean työ	8
Tehtävä	8
Organisaatio	8
Kohderyhmät	8
Pääpaino lasten ja nuorten syrjäytymisessä	9
Tavoitteet ja panostukset	10
Seuranta ja arviointi	15

**Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean toiminta-
suunnitelma 2014–2017**

ISBN 978-92-893-3783-0

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2014-744>

ANP 2014-744

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2014

Suunnittelu: Erling Lynder

www.norden.org/fi/julkaisut

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Puhelin (+45) 3396 0200

www.norden.org

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimpia alueellisia yhteistyömuotoja. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Johdanto

”Pohjolan tulee olla maailman paras paikka lapsille ja nuorille.”

Tämä on yleisvisio Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategiassa, jonka Pohjoismaiden yhteistyöministerit (MR-SAM) hyväksyivät vuonna 2009. Strategiassa todetaan, että lapset ja nuoret (0–25 vuotta) ovat Pohjoismaiden ministerineuvoston priorisoima ryhmä ja että Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön tavoitteena on edistää lasten ja nuorten mahdollisuuksia hyviin elinolosuhteisiin sekä parantaa heidän vaikutusmahdollisuuksiaan.

Yhteistyöministereillä ja heidän alaisuudessaan toimivalla Pohjoismaisella yhteistyökomitealla (NSK) on päävastuu pohjoismaisesta lapsi- ja nuorisoyhteistyöstä. Työn konkreettisesta sisällöstä vastaavat kuitenkin asianomaiset ministerineuvostot itse. Strategian mukaan ministerineuvostojen tulee sisällyttää lapset ja nuoret omiin toimintoihinsa, analysoida eri päätösten vaikutusta lasten ja nuorten tilanteeseen sekä kehittää mitattavia tavoitteita.

Pohjoismainen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitea (NORDBUK) on Pohjoismaiden ministerineuvoston neuvoa-antava ja koordinoiva elin, joka vastaa pohjoismaisista ja kansainvälisistä lapsi- ja nuorisopoliittisista asioista.

Toimintasuunnitelmassa 2014–2017, joka on järjestyksessä kolmas NORDBUKin toiminnan aikana, painopiste on lasten ja nuorten syrjäytymisessä. Toimintasuunnitelmassa esitellään komitean päämäärät, tavoitteet ja priorisoinnit tulevien neljän vuoden ajalle.

VALOKUVA: SIGNELEMENTS

Toimintasuunnitelman tarkoitus ja rakenne

Toimintasuunnitelman tarkoituksena on priorisoida ja konkretisoida *Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategian* tavoitteita ja visioita. Se luo puitteet myös NORDBUKin vuotuisille toimenpidesuunnitelmille, joista kulloinenkin puheenjohtajamaa vastaa.

Toimintasuunnitelmassa määritellään toiminnan rajaukset, rooli- ja vastuunjako sekä työn tavoitetaso, ja sen tarkoituksena on tukea mahdollisimman hyvin NORDBUKin jatkuvaa toimintaa.

Toimintasuunnitelmassa esitellään aluksi lyhyesti NORDBUKin yleiset tehtävät, organisaatio ja kohde-ryhmät. Sen jälkeen määritellään komitean yleiset priorisoinnit tulevaksi nelivuotiskaudeksi. Seuraavassa kappaleessa annetaan tarkempi kuvaus kolmesta tavoite- ja panostusalueesta, joihin NORDBUK keskittyy työssään. Lisäksi kunkin tavoite- ja panostusalueen kohdalla mainitaan esimerkkejä toteutettavista toimenpiteistä sekä työtä koskeva rooli- ja vastuunjako. Viimeinen kappale sisältää toiminnan seuranta- ja arviointia koskevat suuntaviivat.

Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean työ

Tehtävä

Kuten *Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategiassa* todetaan, NORDBUK on Pohjoismaiden ministerineuvoston neuvoa-antava ja koordinoiva elin pohjoismaisissa ja kansainvälisissä lapsi- ja nuorisopoliittisissa asioissa. Komitean työ pohjautuu strategiaan ja NORDBUKin tehtävänä on myös koordinoida ja seurata *Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategiaan* liittyvää työtä. Komitea esittää vuosittain yhteistyöministereille yhtenäisen raportin, jossa arvioidaan lapsi- ja nuorisopoliittista työtä ja ehdotetaan muutoksia. Toimintasuunnitelmassa ja puheenjohtajamaan vuotuisissa ohjelmapainotuksissa rajataan ja konkretisoidaan komitean toimintaa.

Organisaatio

NORDBUKin jäsenet ovat Pohjoismaiden sekä Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin viranomaisten nimeämiä. Myös kansalliset pohjoismaiset nuorisoyhteistyöt nimeävät jäseniä komiteaan tavoitteena vahvistaa lasten ja nuorten todellista vaikutusvaltaa. Kaikilla jäsenillä on äänioikeus ja päätökset tehdään enemmistöperiaatteella neljän Pohjoismaan ollessa edustettuina. Komitean työtapaa määritellään tarkemmin erillisessä *Arbetsrutiner för NORDBUK*-asiakirjassa.

Kohderyhmät

NORDBUKin yleistavoite on sama kuin strategia-asiakirjassa vahvistettu visio: Pohjolan tulee olla maailman paras kasvupaikka lapsille ja nuorille. Näin ollen NORDBUKin työn lopullisena

kohderyhmänä, johon toteutettavilla toimenpiteillä halutaan vaikuttaa, ovat Pohjoismaiden lapset ja nuoret.

Yleistavoitteeseen pääsemiseksi komitea on määritellyt joukon sisäisiä ja ulkoisia sekä ensisijaisia ja toissijaisia kohderyhmiä työnsä. Sisäisiä kohderyhmiä ovat eri yhteistyöalojen ministerineuvostot, jotka vastaavat lapsi- ja nuorisönäkökulman sisällyttämisestä toimintaansa. Ne muodostavat ensisijaisen kohderyhmän NORDBUKin toiminnassa.

Tärkeimpiä ulkoisia kohderyhmiä ovat kansalliset toimijat, joilla on strateginen vastuu lapsi- ja nuorisopoliitikasta sekä sen täytäntöönpanosta, kuten poliitikot, viranomaiset ja tutkimuslaitokset sekä kansalliset lapsi- ja nuorisoyhteistyöt. Myös ne ovat ensisijaisia kohderyhmiä NORDBUKin toiminnassa. NORDBUKin ensisijaisten kohderyhmien kautta tavoitettavat toimijat ovat toissijaisia kohderyhmiä. Niitä ovat esimerkiksi kunnat tai muut alueelliset ja paikalliset toimijat, joilla on välitön vastuu lapsi- ja nuorisopoliittisista asioista tai jotka vastaavat lapsi- ja nuorisopoliittisen näkökulman sisällyttämisestä toimintaansa. Toissijaisia kohderyhmiä ovat myös henkilöt ja toimijat, jotka tavoitetaan NORDBUKin rahoituksen avulla toteutettujen hankkeiden ja panostusten kautta.

Pääpaino lasten ja nuorten syrjäytymisessä

VALOKUVA: SIGNELEMENTS

Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategiaan sisältyy joukko laaja-alaisia lapsi- ja nuorisotyössä yleisesti priorisoitavia asioita, minkä lisäksi NORDBUK on valinnut tulevan nelivuotiskauden painopistealueeksi lasten ja nuorten syrjäytymisen. Erityisesti priorisoidaan nuorisotyöttömyyttä ja lapsiköyhyyttä. Edessä on tuntevia ja kaikille yhteisiä haasteita tavoiteltaessa Pohjolaa, joka olisi maailman paras paikka lapsille ja nuorille. Kyse on myös sektorienvälisistä haasteista, minkä vuoksi kaikkien yhteistyöalueiden on mahdollista ja tuleekin osallistua lasten ja nuorten syrjäytymisen vähentämiseen omassa toiminnassaan.

Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategiassa todetaan selvästi, että eri ministerineuvostoilla on vastuu lapsi- ja nuorisönäkökulman sisällyttämisestä omaan työhönsä. Lapsi- ja

nuorisönäkökulman tulee toisin sanoen olla läsnä pohjoismaiseen yhteistyöhön sisältyvien toimintojen koko kirjossa.

NORDBUKin tulee osallistua lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen Pohjoismaissa. Työtä tehdään toteuttamalla priorisoituja toimia seuraavilla tavoite- ja panostusalueilla:

1. Edistetään sektorienvälistä yhteistyötä – lapsi- ja nuorisönäkökulman sisällyttäminen pohjoismaiseen yhteistyöhön keskittyen erityisesti lasten ja nuorten syrjäytymiseen.
2. Hankitaan tietoa lasten ja nuorten syrjäytymisestä Pohjoismaissa.
3. Edistetään lasten ja nuorten omaa järjestäytymistä, vaikuttamista ja osallistumista demokraattisiin prosesseihin.

Tavoitteet ja panostukset

Seuraavassa kappaleessa kuvataan tarkemmin kolmea panostusalueetta, joiden parissa NORDBUK työskentelee vuosina 2014–2017. Kaikilla kolmella panostusalueella tehtävä työ kohdistuu erityisesti lasten ja nuorten syrjäytymiseen.

1. Edistetään sektorienvälistä yhteistyötä – lapsi- ja nuorisönäkökulman sisällyttäminen pohjoismaiseen yhteistyöhön keskittyen erityisesti lasten ja nuorten syrjäytymiseen.

Tavoite: Vahvistetaan Pohjoismaiden ministerineuvoston edellytyksiä sisällyttää lapsi- ja nuorisönäkökulma toimintaansa.

Panostukset: NORDBUKin tärkeimpiin tehtäviin kuuluu Pohjoismaiden ministerineuvoston eri sektorien tukeminen, jotta ne voivat omassa työssään noudattaa *Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategiaa*. NORDBUKin jatkuva toiminta suuntautuu

VALOKUVA: MAGNUS FRÖDERBERG/NORDEN.ORG

sen vuoksi paljolti Pohjoismaiden ministerineuvoston muiden sektoreiden (eri ministerineuvostojen) tukemiseen ja yhteistyöhön niiden kanssa, jotta ne voivat sisällyttää lapsi- ja nuorisönäkökulman omaan toimintaansa. Työ on luonteeltaan sektorienvälistä. NORDBUK vastaa strategia-asiakirjaan liittyvästä koordinoinnista ja seurannasta ja luovuttaa vuosittain yhteistyöministerielle strategian mukaisen yhtenäisen raportin Pohjoismaiden ministerineuvoston työn tuloksista.

Tärkeimmät toimenpiteet:

- Vuonna 2014 aikana kehitetään työmuodot sektorienväliselle työlle aiempien kokemusten perusteella.
- Vuonna 2015 aikana laaditaan yhteistyössä muiden sektoreiden kanssa tukiaineistoa ja työvälineitä mittareille ja mitattaville tavoitteille eri sektoreita varten.
- Vuonna 2015 kehitetään selkeä prosessi ja konkreettinen tukimalli sektoreiden vuotuiselle raportoinnille lapsi- ja nuorisopoliittisista panostuksista.
- Sektorienvälisen työn tavoitetasoa täsmennetään vuosittain puheenjohtajamaan laatimissa toimenpidesuunnitelmissa.

Seuranta ja arviointi:

- NORDBUK seuraa vuosittain lapsi- ja nuorisönäkökulman huomioimista Pohjoismaiden ministerineuvoston eri sektoreilla ja luovuttaa vuosiraporttiin sisältyvät päätelmät ja suositukset Pohjoismaiden yhteistyöministerielle.

- Pohjoismaiden yhteistyöministerielle laaditaan vuonna 2017 perusteellinen analyysi eri yhteistyöalueiden strategiaa koskevista tavoitteista, mittareista ja työstä.

Rooli- ja vastuunjako: NORDBUKin työvaliokunta (AU) laatii ehdotuksen työmuodoiksi sektorienväliselle työlle. Tavoitteena on, että NORDBUK osallistuu vuosittain sektorienvälisten panostusten edistämiseen, suunnitteluun ja toteutukseen. Kukin sektori vastaa itse *Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategiaa* koskevan työn seurannasta omalla yhteistyöalallaan. Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö koordinoi seurantajärjestelmänsä yhdessä muiden politiikan alojen kanssa ja yhdenmukaistaa seurantatyötä. NORDBUK laatii vuosittain sihteeristön ja puheenjohtajamaan ehdotuksen pohjalta strategian mukaisen yhtenäisen raportin Pohjoismaiden ministerineuvoston työn tuloksista.

2. Hankitaan tietoa lasten ja nuorten syrjäytymisestä Pohjoismaissa.

Tavoite: Laajennetaan tietopohjaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä ensisijaisten kohderyhmien parissa Pohjoismaissa, Ahvenanmaalla, Färsaarilla ja Grönlandissa.

Panostukset: NORDBUKin työ suuntautuu olemassa olevan tutkimustiedon, tilastojen sekä Pohjoismaiden lapsiin ja nuoriin liittyvän muun tiedon kokoamiseen ja välittämiseen. Tarkoituksena on helpottaa

lasten ja nuorten kokemusten sekä heitä koskevan tiedon hyödyntämistä panostusten suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa Pohjoismaiden ministerineuvostossa.

Tärkeimmät toimenpiteet:

- NORDBUK laatii tietokoosteita ja levittää tietoa tärkeistä lapsi- ja nuorisonäkökulmista Pohjoismaiden ministerineuvoston eri toiminta-alueille. Työ pohjautuu tähänastisten kokemusten seurantaan ja analysointiin, esimerkiksi tutkimuskoordinaattorilta saatuihin tuloksiin. Lisätietoa on seuranta- ja arviointia koskevasa kohdassa.
- Sektorienvälisen työn puitteissa selvitetään lasten ja nuorten elinoloja ja syrjäytymistä sekä osallistutaan mahdollisuuksien mukaan aihetta koskevaan kokemusten vaihtoon Pohjoismaiden välillä.
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan kansainvälisiin foorumeihin tavoitteena jakaa Pohjoismaiden kokemuksia ja saada tietoa Pohjoismaille tärkeistä asioista ja haasteista.

Seuranta ja arviointi:

- Vuonna 2014 laaditaan analyysi siitä, kuinka Pohjoismaiden lapsia ja nuoria koskevaa tietoa voitaisiin paremmin hyödyntää pohjoismaisessa yhteistyössä. Tavoitteena on vahvistaa NORDBUKin roolia osaamisen kehittämisessä. Analyysin toivotaan vastaavan siihen, mitä välineitä tai menetelmiä NORDBUKin tulee käyttää (tutkimuskoordinaattori vai joku muu tapa).

- Strategian seurannan yhteydessä raportoidaan vuosittain siitä, millaista lapsiin ja nuoriin liittyvää uutta tietoa pohjoismaisen yhteistyön avulla on saatu.

Rooli- ja vastuunjako: NORDBUK päättää tiedon kokoamisen ja levittämisen organisoinnista. Toden näköisesti työhön otetaan avuksi ulkoisia toimijoita. Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö laatii työhön osallistuvien ulkoisten toimijoiden kanssa tehtävät sopimukset. NORDBUK analysoi yhdessä laaditut tietokoosteet vuosittain ja päättää mahdollisista seurauksista toiminnalle tai uusista priorisoinneista. NORDBUK päättää yhdessä myös mahdollisesta osallistumisesta ja edustuksesta kansainvälisiin lapsi- ja nuorisopoliittisiin foorumeihin.

3. Edistetään lasten ja nuorten omaa järjestäytymistä, vaikuttamista ja osallistumista demokraattisiin prosesseihin.

Tavoite: Helpotetaan lasten ja nuorten omaa järjestäytymistä, vaikuttamista ja osallistumista demokraattisiin prosesseihin.

Panostukset: NORDBUKIN työ painottuu lähinnä taloudellisen tuen jakamiseen, jonka tavoitteena on lasten ja nuorten välisen yhteistoiminnan vahvistaminen Pohjoismaissa. Komitea haluaa myös helpottaa lasten ja nuorten vaikuttamista ja osallistumista demokraattisiin prosesseihin. Lisäksi NORDBUKin tehtävänä on edistää kokemusten vaihtoa lapsi- ja

VALOKUVA: TOMAS LOPATA/NORDEN.ORG

nuorisojärjestöjen välillä. Syrjäytyneet lapset ja nuoret ovat priorisoitu kohderyhmä.

Tärkeimmät toimenpiteet:

- Järjestetään jatkuvasti apurahahakuja ja jaetaan tukea NORDBUKin päättämien suuntaviivojen ja priorisointien pohjalta.
- Edistetään lasten ja nuorten huomioimista Pohjoismaiden ministerineuvoston muiden yhteistyöalojen työssä esimerkkien avulla.
- Kehitetään tiedottamista tavoitteena lisätä NORDBUKin tukijärjestelmien tunnettuutta.
- Kehitetään tapoja hyödyntää tuetuista hankkeista saatuja tuloksia ja levittää tietoa niistä
 - tukea saaneiden toimijoiden parissa
 - Pohjoismaiden yhteistyöministereille
 - komitean ensisijaisten kohderyhmien parissa.
- Vuotuisessa toimenpidesuunnitelmassa tarkennetaan puheenjohtajamaan alaa koskevia mahdollisia priorisointeja.

Seuranta ja arviointi:

- Vuosittain tarkistetaan yhteistyössä tuen jakamisesta vastaavan toimiston kanssa,

kuinka tukijärjestelmä on toiminut ja tarvittaessa tehdään muutoksia.

- Vuonna 2015 tarkastetaan koko tukijärjestelmä tavoitteena huomioida tuen myöntämisen tarkoitus NORDBUKin toiminnassa.
- Vuonna 2017 toteutetaan tuettavan toiminnan ulkoinen arviointi.

Rooli- ja vastuunjako: NORDBUK päättää tuen myöntämisen kriteereistä ja vastaa tuettavan toiminnan analysoinnista sekä tulosten hyödyntämisestä parhaalla mahdollisella tavalla. Johtopäätökset esitellään Pohjoismaiden yhteistyöministereille luovutettavissa vuosiraporteissa. Tuen jakamisessa käytetään ulkoista ohjelmatoimistoa (tätä nykyä Pohjoismainen kulttuuripiste). Ohjelmatoimisto tekee yksimielisesti ja itsenäisesti päätökset tuen jakamisesta NORDBUKin yleisten ohjeiden pohjalta. Ohjelmatoimistolla on myös koordinoitivastuu, johon sisältyy apurahoista tiedottaminen sekä tukitoiminnan tulosten seuranta ja levittäminen.

Seuranta ja arviointi

NORDBUKin seuranta- ja arviointityön pääpaino on vuotuisessa seurannassa, josta se vastaa *Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategian* mukaisesti. Seurantaan tulee sisältyä selvitys ja arviointi siitä, miten eri ministerineuvostot ovat toteuttaneet strategiaa omassa työssään, ja lisäksi yhteenveto ja analyysi NORDBUKin muusta toiminnasta.

Erityisiä seuranta- ja arviointitoimia on esitelty myös kunkin kolmen panostusalueen kohdalla. Analyysien

tarkoituksena on valaista NORDBUKin eri toimenpiteiden vaikutusta niiden ajateltuun rooliin nähden.

Vuonna 2017 arvioidaan lopuksi koko toimintasuunnitelma ennen seuraavan uuden toimintasuunnitelman laatimista NORDBUKille. Arvioinnin tulee sisältää ehdotuksia mahdollisista parannuksista.

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

www.norden.org

Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean toimintasuunnitelma 2014–2017

”Pohjolan tulee olla maailman paras paikka lapsille ja
nuorille.”

Tämä on yleisvisio Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategiassa, jonka Pohjoismaiden yhteistyöministerit (MR-SAM) hyväksyivät vuonna 2009. Strategiassa todetaan, että lapset ja nuoret (0–25 vuotta) ovat Pohjoismaiden ministerineuvoston priorisoima ryhmä ja että Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön tavoitteena on edistää lasten ja nuorten mahdollisuuksia hyviin elinolosuhteisiin sekä parantaa heidän vaikutusmahdollisuuksiaan.

ANP 2014-744

ISBN 978-92-893-3783-0